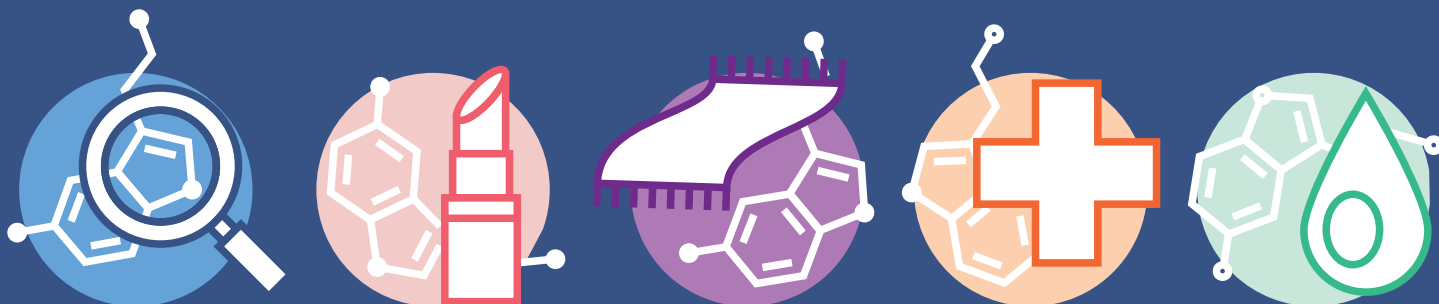

Спробуй себе у ролі хіміка!

Лабораторний ЗОШИТ

Використовуй цей зошит, щоб робити нотатки, записувати свої відкриття та випробовувати нові експерименти вдома.

НАЗВА

Дізнайся більше!

Спробуй себе в ролі
хіміка вдома!
Спробуй виконати
завдання
на сторінці 24!

Вебсайти

Be a Chemist! – scienceintheshummer.fi.edu/be-a-chemist

Офіційний вебсайт 2026 GSK Science in the Summer™

The Franklin Institute – fi.edu/en/science-and-education/franklin-at-home

STEM-заняття та відеоролики

American Chemical Society - www.acs.org/education

Освітні ресурси, приклади професій та інше

Science! KIDS | PBS – pbs.org/show/science-kids

Відео та експерименти з хімії

Книги

11 Experiments That Failed (Jenny Offill & Nancy Carpenter)

Ada Twist, Scientist (Andrea Beaty)

Bartholomew and the Oobleck (Dr. Seuss)

Change It! Solids, Liquids, Gases and You (Adrienne Mason)

What's Chemistry All About? (Alex Frith)

The Everything Kids' Science Experiments Book (Tom Robinson)

The Science Chef (Joan D'Amico & Karen Eich Drummond)

Подяки

Автори: Tara L. Cox, Rachel Castro-Diephouse

Дизайнери: Мадлен Беннет, Медлін Лобб, Джеймс Бейлі, Зеф Девід, Одрі Лі

Доступність: Дякуємо All Kinds Accessibility Consulting за перевірку цих ресурсів та підтримку постійної роботи з підвищення інклюзивності та доступності Science in the Summer™.

Спонсор: Ця програма стала можливою завдяки щедрій підтримці компанії GSK та внеску її відданої команди.

Педагоги та приймаючі організації: Дякуємо багатьом організаціям та їхнім викладачам, які проводять програми GSK Science in the Summer™ по всій країні. Програма GSK Science in the Summer™ щоліта охоплює тисячі дітей завдяки вашій постійній підтримці та неоціненному внеску.

АВТОРИ ФОТОГРАФІЙ

стор. 3 верх: © Artem Podrez / pexels.com; низ: Daniel Soñé Photography, LLC / flickr.com

стор. 4 верх: © Detlef W. Schmalow / BASF – The Chemical Company; посередині: © Ekta.Varia / pxhere.com

стор. 5 вгорі ліворуч: © Vahe Martirosyan / flickr.com; вгорі праворуч: © Sheila Brown / publicdomainpictures.net

стор. 8 верх і низ: © Dean Calma / IAEA

стор. 12 верх: © Sandia National Laboratories; низ: © Wikimedia Commons

стор. 14 верх: © Wikimedia Commons

стор. 16 верх: © Mitchell Maher / International Food Policy Research Institute; низ: © Karl Thomas Moore / Wikimedia Commons

стор. 17 верх: © Mysterymanblue / Wikimedia Commons

р. 19 вгорі ліворуч: © Daniel Soñé Photography, LLC / flickr.com

стор. 20 верх: © 2016 CIAT / GeorginaSmith; низ: © Kallol Mustafa / Wikimedia Commons

стор. 21 топ © pickpik.com

Задня обкладинка © Monserrat Soldú / pexels.com

Що таке хімія?

Хімія — це «наука про речовини»: з чого вони складаються, як поведяться і як змінюються.

Хіміки досліджують такі питання, як:

- ❶ Які хімічні речовини утворюють матеріали в навколишньому світі?
- ❷ Чим речовини схожі або відрізняються?
- ❸ Що відбувається, коли ми змішуємо речовини — вони залишаються такими самими чи утворюють щось нове?

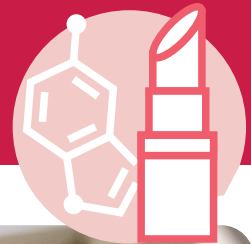
Усі речовини в нашому світі складаються з хімічних елементів, а хіміки допомагають нам розуміти їх та використовувати безпечно й ефективно.

Хімія — це **ВЕЛИКА** галузь, яка охоплює безліч різних професій. Хіміки можуть:

- Тестувати продукти, щоб переконатися, що вони безпечні для використання людьми.
- Експериментувати з речовинами, щоб створювати нові матеріали.
- Вивчати, як діють ліки, щоб підтримувати здоров'я людей.
- Моніторити повітря, воду та ґрунт для збереження чистоти нашої планети.

Спробуй себе у ролі хіміка-косметолога

Хіміки-косметологи виготовляють такі повсякденні продукти, як шампунь, мило та косметика. Вони ретельно змішують інгредієнти та перевіряють їх, щоб переконатися, що вони безпечні для використання.

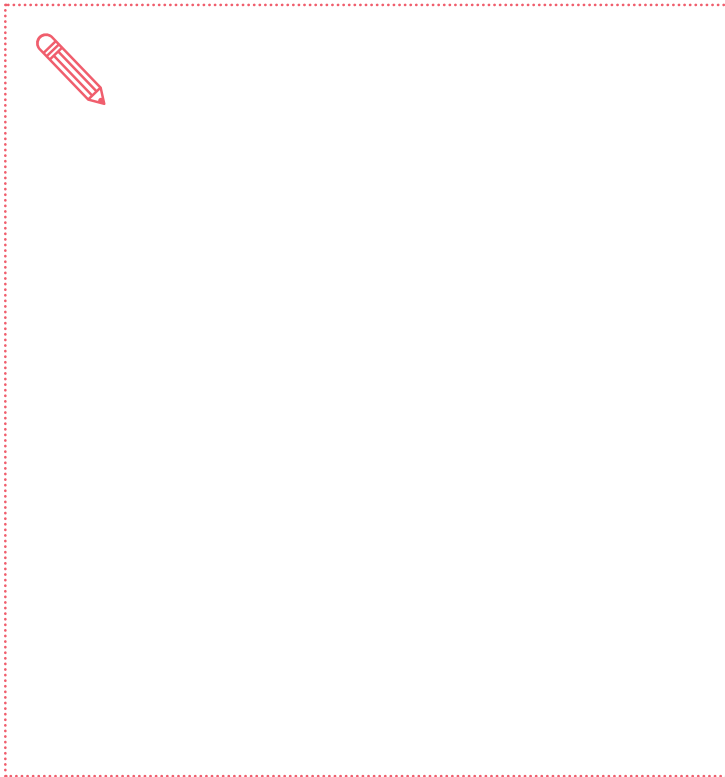
Важливе запитання: Як хіміки-косметологи можуть розробляти безпечні засоби особистої гігієни, використовуючи інгредієнти, що містяться в природі?

Твій проєкт

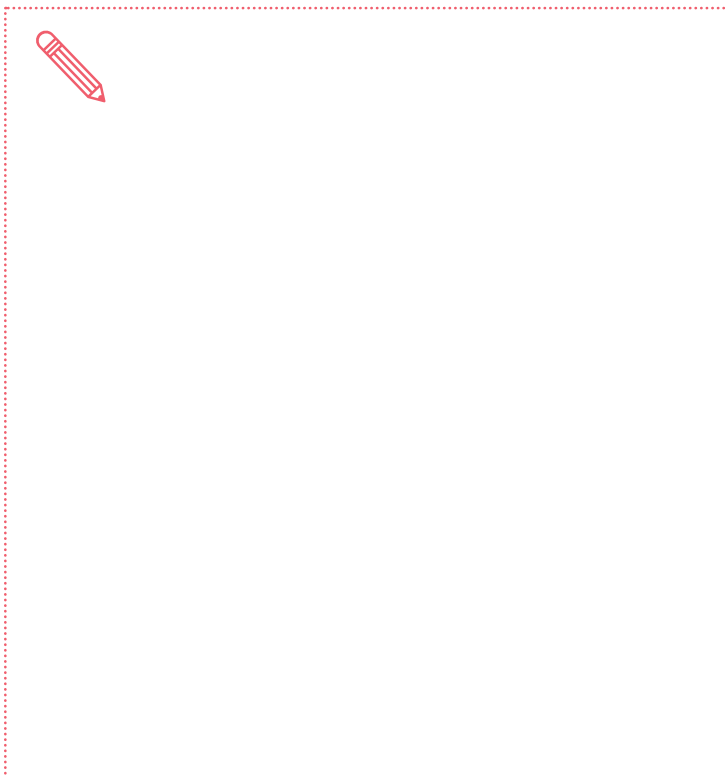
Створи барвисті барвники для таких продуктів, як засоби для догляду за шкірою, косметика та фарби для обличчя.

Як виглядає паста з кошенильного барвника?

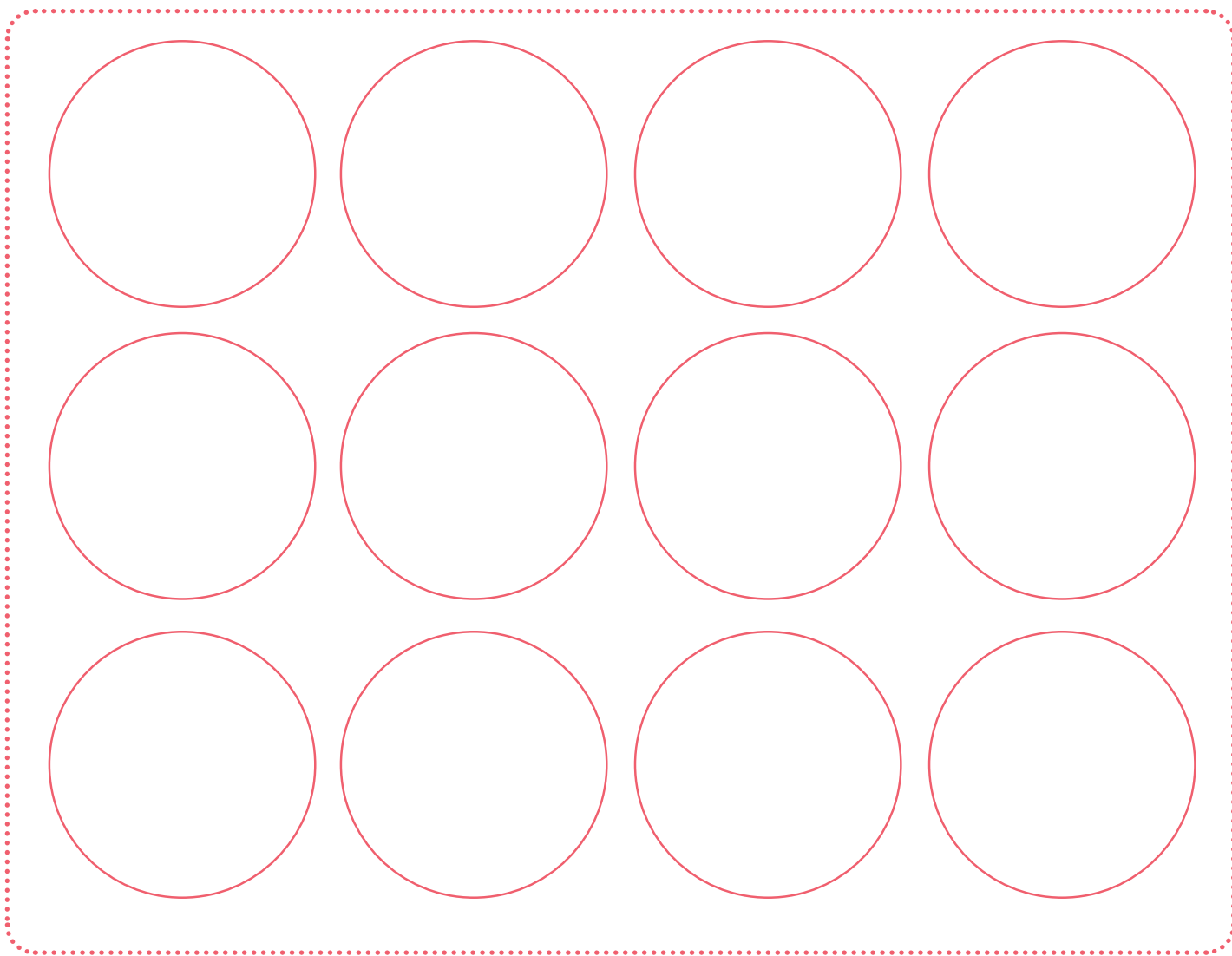
Кошеніль (ко-ше-ніль) — це крихітна комаха, яка походить із Центральної Америки.

Як виглядає паста з барвником з квітів метеликового гороху?

Метеликовий горох — рослина, що походить з Азії.

Тестування кольорів

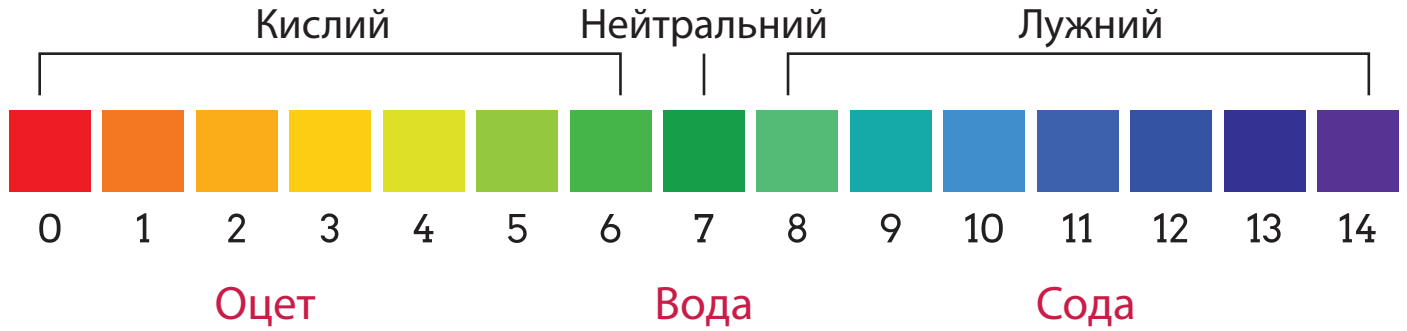

- 1 – Вода (монооксид дигідрогену)**
- 2 – Оцет (оцтова кислота)**
- 3 – Рідка харчова сода (бікарбонат натрію, водний розчин)**

Яке поєднання працює найкраще?
Які кольори безпечно використовувати?

Шкала рН

Поміркуй

Як тобі було у ролі хіміка-косметолога?
Які навички тобі вдалося попрактикувати?

Помістіть
сюди наліпку з
навичками!

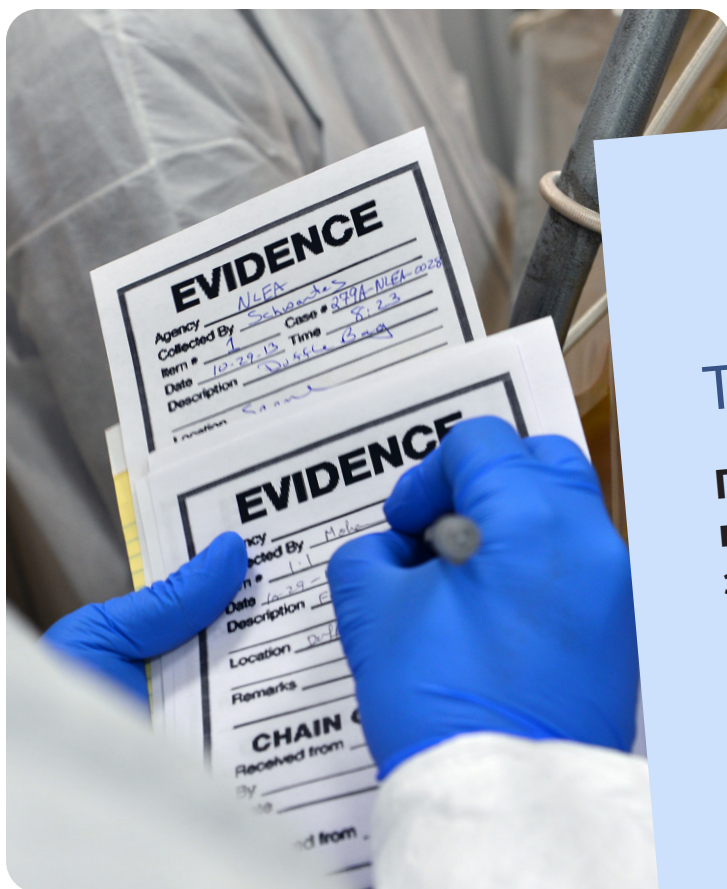
Спробуй себе у ролі хіміка-криміналіста

Хіміки-криміналісти використовують науку для розкриття злочинів, вивчаючи докази, залишені на місці злочину.

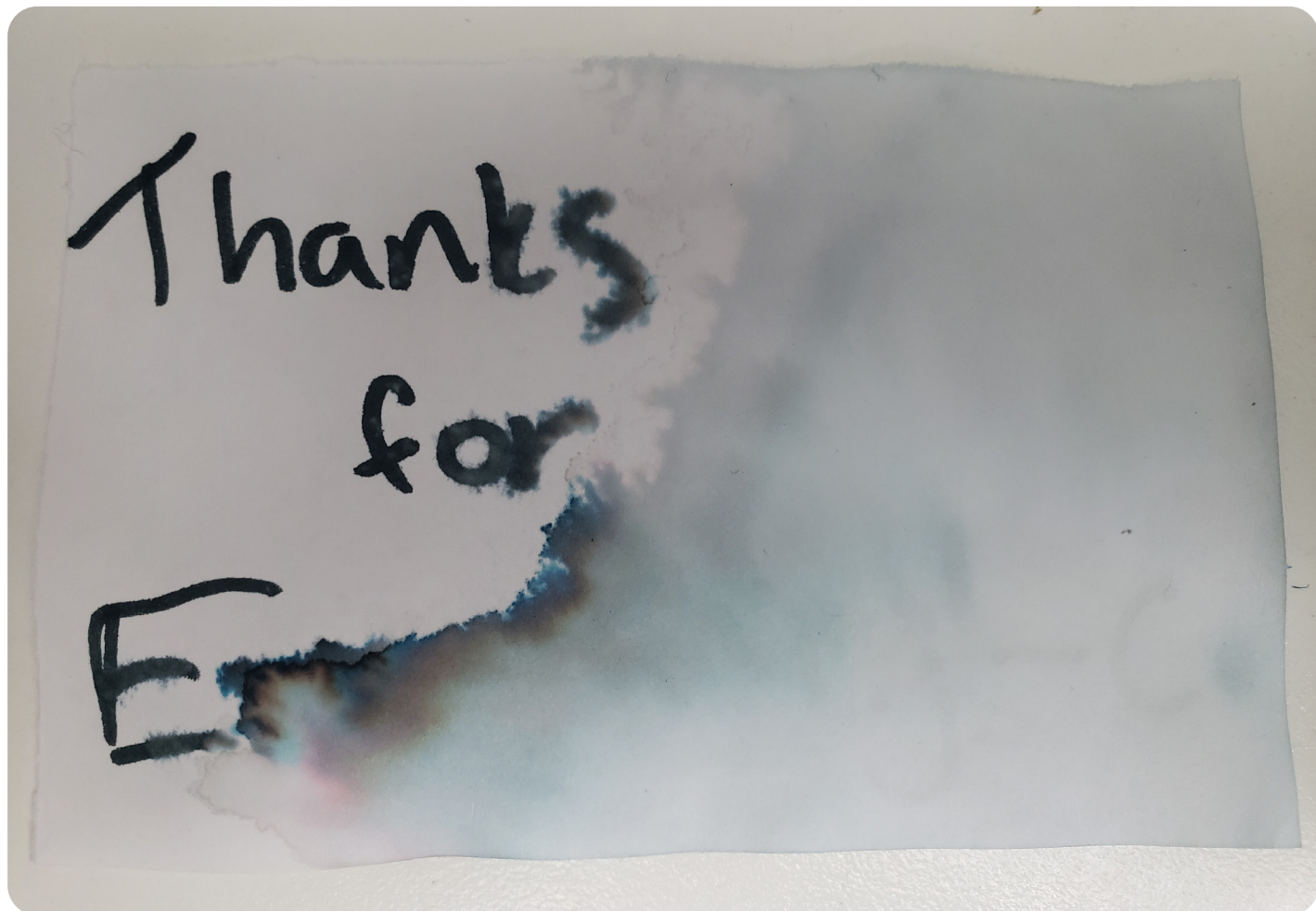
Важливе запитання: Як хіміки-криміналісти аналізують речовини, щоб розгадати таємниці?

Твій проєкт

Перевір чорнило з різних письмових приладів, щоб з'ясувати, яким з них було написано таємничу записку.

Фотопідтвердження

Результати випробування на краплі води

Ручка/Маркер №	Що сталося з чорнилом?

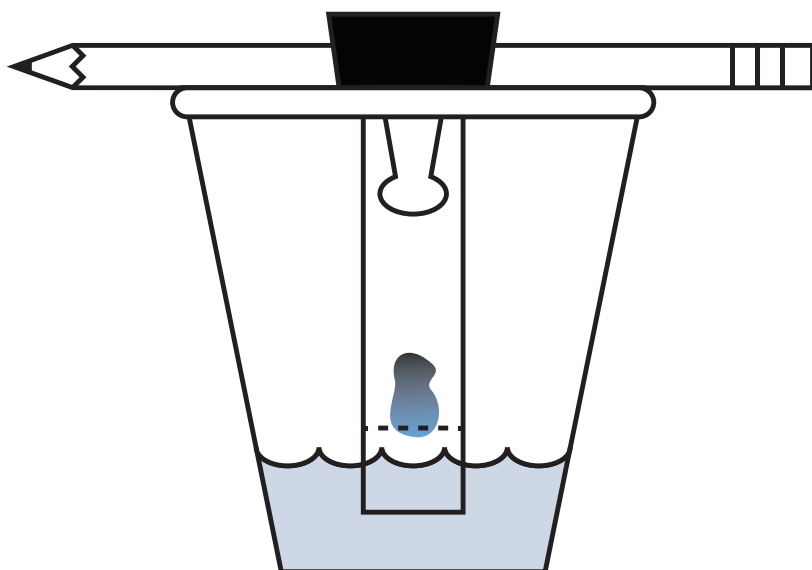
Які ручки або маркери ти хочеш продовжувати тестувати?

Тест з чорнилом для виявлення доказів

Тестувальний прилад для хроматографії

Результати

Якою ручкою або маркером, на твою думку, було написано записку з доказами?
Напиши або намалюй свої ідеї тут.

Поміркуй

Як тобі було у ролі хіміка-криміналіста?
Які навички тобі вдалося попрактикувати?

Помістіть
сюди наліпку з
навичками!

Спробуй себе у ролі хіміка-матеріалознавця

Хіміки-матеріалознавці вивчають, з чого складаються речі, і створюють нові матеріали зі спеціальними властивостями залежно від їхнього призначення.

Важливе запитання: Як хіміки-матеріалознавці можуть створити міцніший і еластичніший слайм для нової іграшки?

Твій проєкт

Створи нову іграшку-слайм, яка буде міцнішою та еластичнішою за інші моделі.

Зразок формули слайму

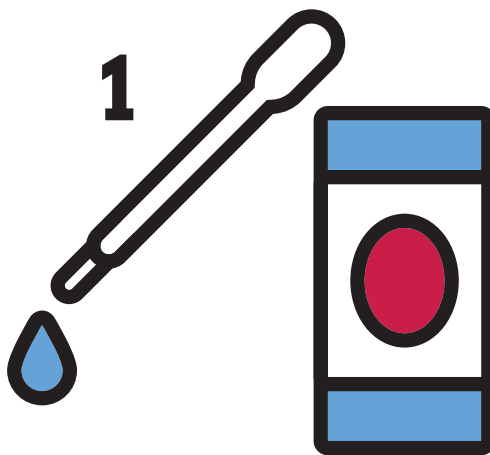
1 Столова ложка клею

1 Столова ложка води

Добре змішай

1 Піпетка з розчином бури

Знову добре змішай

Таблиця даних про слайм

Випробувана формула	Результати слайму

Результати

Який рецепт дав найкращий слайм?

Як би ти описав(-ла) текстуру, еластичність та загальну якість?

A large rectangular area with a dotted border, intended for writing the results of the experiment. A small pencil icon is located in the top-left corner.

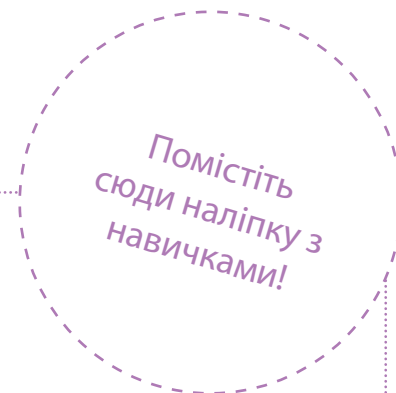
Поміркуй

Як тобі було у ролі хіміка-матеріалознавця?

Які навички тобі вдалося попрактикувати?

A large rectangular area with a dotted border, intended for writing reflections on the experiment. A small pencil icon is located in the top-left corner.

Спробуй себе у ролі хіміка-фармацевта

Хіміки-фармацевти вивчають хімічні речовини, щоб допомогти у створенні нових ліків.

Важливе запитання: Як хіміки-фармацевти можуть розробляти та контролювати хімічні реакції для створення нових продуктів?

Твій проєкт

Випробування хімічних речовин для створення нового антацидного лікарського засобу.

Спостереження за антацидними таблетками

Що ти помічаєш щодо таблетки?

Що відбувається, коли додати воду?

Тестування хімічних сполук

A large rectangular area enclosed by a dotted orange border, containing a 3x4 grid of 12 empty circles. Each circle is outlined with a solid orange line and is intended for recording test results for different chemical compounds.

К – Винний камінь (бітартрат калію)
Х – Порошок харчової соди (бікарбонат натрію)
С – Цукровий порошок (сахароза)

Примітки

Намалюй або напиши все важливе чи цікаве про твої тести.

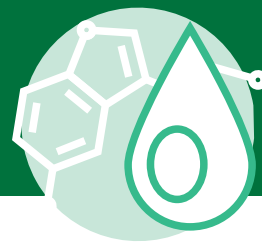
Поміркуй

Як тобі було у ролі хіміка-фармацевта?
Які навички тобі вдалося попрактикувати?

Помістіть
сюди наліпку з
навичками!

Спробуй себе у ролі хіміка-гідролога

Хіміки-гідрологи вивчають склад води, щоб визначити, чи вона чиста чи забруднена. Вони перевіряють наявність різних хімічних речовин, щоб переконатися, що вода безпечна для пиття та не шкодить довкіллю.

Важливе запитання: Як хіміки-гідрологи можуть очистити забруднену воду, щоб зробити її безпечною для людей і довкілля?

Твій проєкт

Перевір воду з річкового зразка, щоб переконатися, що вона чиста і безпечна.

Спроєктуй фільтр для води та випробуй способи, як зробити її якомога чистішою.

Спостереження за зразками води

Результати фільтрування

Які методи виявилися найефективнішими?

Як тобі вдалося зменшити кислотність води?

Шкала рН

Поміркуй

Як тобі було у ролі хіміка-гідролога?

Які навички тобі вдалося попрактикувати?

Помістіть
сюди наліпку з
навичками!

Спробуй себе в ролі хіміка вдома!

Чому деякі млинці виходять легкими та пухкими, а інші — плоскими та в'язкими? Відповідь можна знайти в хімії, а саме в білку, який має назву глютен. Ця вправа допоможе тобі дізнатися, як змішування впливає на **глютен** і як саме це змінює текстуру твоїх млинців.

Що тобі потрібно:

- 2 чашки борошна
- 2 склянки молока + 1 столова ложка лимонного соку (або сироватки)
- 2 столових ложки цукру
- 2 чайні ложки розпушувача
- ½ чайна ложка соди
- ½ чайна ложка солі
- 1 яйце
- 3 столові ложки розтопленого масла
- Олія для готування
- Миски, вінчик, лопатка, сковорідка, мірні прилади

Що ти робитимеш:

1. Змішай вологі інгредієнти (молоко, лимонний сік, яйце, масло) в одній мисці.
2. Змішай сухі інгредієнти (борошно, цукор, розпушувач, соду, сіль) в іншій мисці.
3. Акуратно змішай вологі та сухі інгредієнти, доки вони не поєднуються. У тебе вийде **грудкувате тісто**.
4. Розділи тісто на 3 миски:
  - **Миска А:** Залиш тісто грудкуватим.
  - **Миска В:** Змішай до однорідної консистенції.
  - **Миска С:** Змішай до однорідної консистенції, а тоді збивай ще 3–5 хвилин.
5. Приготуй млинці з кожної миски. Переверни, коли утворяться бульбашки, і смаж до золотистого кольору.
6. Зроби порівняння між партіями млинців:
  - Наскільки високі і пухкі вийшли млинці?
  - Які вони на смак?
  - Яка партія була найкращою?

Дізнайся більше:

<https://www.scientificamerican.com/article/bring-science-home-gluten-pancakes/>